

Κείμενο

[Τηλεόραση και κρατική εξουσία]

Ακόμα και στις χώρες με μακρά δημοκρατική παράδοση το κράτος αντιστέκεται δύσκολα στην επιθυμία του να ελέγχει άμεσα την τηλεόραση. Η αφελής πεποίθηση που κυριαρχεί και την οποία **συμμερίζονται** πολιτικοί όλων των παρατάξεων είναι ότι η μικρή οθόνη είναι παντοδύναμη. Το καινούριο μέσο υποτίθεται ότι διαμορφώνει το αποτέλεσμα των εκλογών. Ο έλεγχός του, λοιπόν, μεταφράζεται σε ακατανίκητη εξουσία. Αυτή η ψευδής βεβαιότητα τρέφεται από την ψυχολογική σχέση του πολιτικού με την τηλεόραση. Το θέμα, φυσικά, δεν είναι απλώς ότι η τηλεόραση μεταδίδει και κάνει γνωστό τον πολιτικό του λόγο, αλλά ότι στη σχέση του με την τηλεόραση εμπλέκεται και ο ναρκισσισμός του, η *εικόνα* του μέσα από τα μάτια των άλλων, η διαδικασία άσκησης της προσωπικής του γοητείας.

Έτσι, οι πολιτικοί ονειρεύονται να συγκινήσουν μέσω της τηλεόρασης τον **αναποφάσιστο** εκλογέα, αυτό το μυθικών διαστάσεων πρόσωπο, αυτόν που κάθεται στο σπίτι του και δεν πηγαίνει στις συγκεντρώσεις, αυτόν που δεν μπορούν να προσεγγίσουν μέσω του δικτύου των οργανωμένων κινημάτων και δραστηριοτήτων· ονειρεύονται να αγγίξουν αυτό το παθητικό κοινό που θεωρούν ότι αποτελεί την πλειονότητα και πιστεύουν ότι μπορούν να το **χειριστούν** κατά βούληση. Από τότε, λοιπόν, που η αποφασιστικής σημασίας δύναμη της τηλεόρασης θεωρήθηκε ως κάτι δεδομένο, η αντίληψη αυτή ενισχύθηκε από διάφορες απατηλές ενδείξεις.

Όταν συμβαίνει ένα γεγονός και κάποιος πιστεύει ότι η τηλεόραση είναι παντοδύναμη, πιστεύει **ακράδαντα** ότι αυτή είναι εκείνη που το προκάλεσε. Φαύλος κύκλος δηλαδή. Ας πάρουμε για παράδειγμα την περίφημη αντιπαράθεση Νίξον – Κέννεντυ¹ κατά τις προεδρικές εκλογές του 1960. Η αντιπαράθεση αυτή έπεισε τους πολιτικούς της δυτικής Ευρώπης για την τεράστια σπουδαιότητα της τηλεόρασης. Ο Νίξον ήταν σε κακή κατάσταση, πονούσε το γόνατό του, ήταν άσχημα μακιγιαρισμένος, ενώ είχαν αρχίσει να φυτρώνουν τα γένια του κι έμοιαζε με κατάδικο που τον πήγαιναν στην κρεμάλα. Αντίθετα, απέναντί του ο Κέννεντυ ήταν φρέσκος-φρέσκος και ροδαλός (φαινόταν ακόμη και στην ασπρόμαυρη εικόνα). Τριάντα πέντε χρόνια μετά, βλέποντας αυτές τις εικόνες στο ίδρυμα JFK της

¹ Στην πρώτη στην ιστορία τηλεμαχία ανάμεσα στους υποψηφίους για την προεδρία των ΗΠΑ, Νίξον και Κέννεντυ (1960), ο τελευταίος κέρδισε τις εντυπώσεις των τηλεθεατών, ενώ ο πρώτος των ακροατών (δηλαδή όσων άκουγαν τη συζήτηση από το ραδιόφωνο). Ο Κέννεντυ κέρδισε τελικά τις εκλογές και κάποιοι είπαν ότι η τηλεοπτική εικόνα είχε κάνει τη διαφορά.

Βοστώνης² νιώθει κανείς και πάλι αυτό το ίδιο αίσθημα της ανισότητας που ένιωσαν και οι θεατές της εποχής εκείνης. Παρ' όλα αυτά, μεταγενέστερες μελέτες σχετικά με την εξέλιξη της κοινής γνώμης αποδεικνύουν ότι ο Κέννεντυ κατόρθωσε να προηγηθεί του αντιπάλου του πολύ αργότερα και ότι η συζήτηση αυτή, αν όντως συνέβαλε σ' αυτό, πάντως δε συνέβαλε αποφασιστικά.

Πολύ γρήγορα οι κοινωνιολόγοι και οι ιστορικοί άρχισαν να αποδεικνύουν ότι τα πράγματα ήταν πολύ πιο πολύπλοκα απ' όσο νόμιζαν οι πολιτικοί. Θα ήταν φυσικά παράλογο να αρνηθούμε ότι η τηλεόραση παίζει ρόλο στη διαμόρφωση των εκλογικών συμπεριφορών. Ο ρόλος αυτός, όμως, φαίνεται ότι απέχει από τον καθορισμό των προτιμήσεων των πολιτών. Οι προτιμήσεις αυτές περισσότερο ενισχύονται παρά τροποποιούνται, αφού με τις τηλεοπτικές εκπομπές και βάσει ενός **προκαθορισμένου** συστήματος επιλογής όλοι ψάχνουν να βρουν τα κατάλληλα επιχειρήματα, για να ενισχύσουν τις αντιλήψεις τους. Με τη σειρά τους οι αντιλήψεις είναι αποτέλεσμα πολύ πιο πολύπλοκων και παλιών επιδράσεων. Επομένως, η άποψη ότι η τηλεόραση επηρεάζει δραματικά τις επιλογές των εκλογέων φαίνεται ότι είναι μια αυταπάτη, ορισμένων τουλάχιστον πολιτικών.

J. Jeanneney (1996). *Η Ιστορία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης*. Αθήνα: Παπαδήμας, 350 - 352 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Σε ποιον βαθμό, σύμφωνα με τον συγγραφέα, η τηλεόραση διαμορφώνει τις εκλογικές συμπεριφορές; (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Να γράψετε τα δομικά μέρη της τελευταίας παραγράφου (Πολύ ...πολιτικών) του κειμένου.

(μονάδες 5)

² Ίδρυμα που περιλαμβάνει μουσείο και βιβλιοθήκη στη μνήμη του 35^{ου} Αμερικανού προέδρου Τ. Κέννεντυ.

Γ. (Μονάδες 15)

- Γ1.** Να γράψετε από μία πρόταση με καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις (επισημαίνονται στο κείμενο με **έντονη γραφή**). Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερή η σημασία της κάθε λέξης: **συμμερίζονται, αναποφάσιστο, χειριστούν, ακράδαντα, προκαθορισμένου** (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος κλπ.)

(μονάδες 10)

- Γ2.** Να αναφέρετε ένα σημείο του κειμένου στο οποίο εντοπίζετε σαρκασμό-ειρωνεία.

(μονάδες 5)